

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

مرحله‌ی آماده‌سازی فایل			
پیاده‌سازی	تصحیح و ویرایش اولیه	ذکر مأخذ	ویرایش دوم
			تکمیل مأخذ و ویرایش نهایی

روزهای پایانی ماه مبارک رمضان (۲)

روزهای پایانی ماه مبارک رمضان برخلاف روزهای آغازین که شادی و بهجت و سرور و طراوتی به انسان می‌بخشید؛ کم‌کم هاله‌یی از غم و حُزن و آندوه هجران را بر دل انسان قرار می‌نشانند. ماهی که ماه عزیزی بود؛ ماه محبوبی بود؛ ماه دوست داشتنی‌یی بود؛ ماه سرشار از خیر و نور و برکت بود. ماهی که روزهایش، روزهای طلایی و شب‌هایش، شب‌های نورانی‌تر از روز بود. ماه سحرهای لطیف عارفانه و عاشقانه، ماه تلاوت قرآن، ماه مناجات، ماه قیام به صلاة، و ماه قعود به دعا و مناجات بود. این ماه، با همه‌ی زمینه‌های ارزشمندی که برای پرواز انسان به آسمان معنا فراهم کرده بود، رو به پایان گذاشته است. دل‌پره‌ی این که چگونه از این ماه دل بکنم و جدا شوم، از چند روز قبل از فرا رسیدن عید فطر به سراغ مهمان ضیافت الله می‌آید. ولی چه کنیم؛ علی‌رغم میل ما این ماه به پایان می‌رسد. تنها یک راه وجود دارد؛ و آن، این است که ما نیز همراه این ماه برویم. ماه رمضان شهر الله بود؛ ماه خدا بود؛ ماه توجّه به خدا بود؛ ماه خویشتن را میهمان خدا دیدن بود؛ ماه میهمان بودن بر سر سفره‌ی ضیافت الله بود؛ ماه ارتباط با کلام خدا بود؛ ماه راز و نیاز و مناجات با خدا بود. این حقایق را امتداد بخشیم تا گرچه ماه رمضان در عالم زمان تمام می‌شود، اما در عالم حقیقت استمرار پیدا کند و ما همچنان میهمان ضیافت الله بمانیم. این میهمان‌خانه‌ی بزرگ الهی را تا پایان عمر ترک نکنیم و همواره اهل شهر الله باشیم.

سال‌های قبل اشاره کرده‌ام؛ این روزها، روزهای دغدغه‌ی خاطر و نگرانی بزرگ است؛ و آن این است که این ماه طی شد، اما ما چه به دست آوردیم؟ این فرصت‌های بزرگ را چگونه ارزان باختیم! و

چه قدر کم مایه از این ماه داریم بیرون می‌رویم! این ارزیابی دستاوردهای یک ماه میهمان خدا بودن و حضور در شهر الله، نکته‌ای است که در این روزها به شدت ذهن میهمانان ضیافت الله را به خود مشغول می‌کند. لحن و مضمون دعاها هم همین است. این شبها می‌خوانید: «اللَّهُمَّ وَ هَذِهِ أَيَّامُ شَهْرِ رَمَضَانَ قَدْ انْقَضَتْ وَ لِيَالِيهِ قَدْ تَصَرَّمَتْ وَ قَدْ صَبَتْ يَا إِلَهِي مِنْهُ إِلَى مَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي وَ أَحْصَى لِعَدَدِهِ مِنَ الْخَلْقِ أَجْمَعِينَ»^۱ خدایا روزهای ماه رمضان مُنْقَضی شد. شبهای ماه رمضان تمام شد. و خدایا تو از خودم و همه‌ی خلایق بهتر می‌دانی من در این ماه چه کردم. می‌دانی کاری از دستم بر نیامد؛ می‌دانی تقلاهای من به نتیجه‌ی نرسید؛ می‌دانی نتوانستم میوه‌های شیرینی که از درخت شهر الله می‌شود چید را بچینم. خدایا کاستی‌های فراوان، تنبلی‌ها، غفلت‌ها، معصیت‌ها، «اللَّهُمَّ اذِّعْنَا حَقَّ مَا مَضَى مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ» خدایا ما خیلی خراب کردیم؛ خیلی فرصت‌ها را از دست دادیم؛ خدایا خودت به‌گونه‌ای جبران کن. «وَ اغْفِرْ لَنَا تَقْصِيرَنَا فِيهِ» خدایا تقصیرهای ما را در این ماه رمضان ببخش. «وَ تَسَلَّمْهُ مِنَّا مَقْبُولًا» و این ماه را به سلامت از ما پذیرا شو. گرچه ما بیمار دل و بیمار فکر و بیمار روح بودیم و به شایستگی عمل نکردیم؛ اما تو به سلامت پذیرا باش. «وَ لَا تُؤَاخِذْنَا بِإِسْرَافِنَا عَلَى أَنْفُسِنَا» و خدایا ما را به خاطر زیان‌های عظیمی که بر خود تحمیل کردیم، مورد مؤاخذه قرار نده. «وَ اجْعَلْنَا مِنَ الْمَرْحُومِينَ وَ لَا تَجْعَلْنَا مِنَ الْمَحْرُومِينَ»^۲ خدایا ما را جزء کسانی قرار بده که مشمول رحمت تو شدند و از محرومان قرار نده. در خطبه‌ی شعبانیه، پیامبر اکرم ﷺ فرمودند: «الشَّقِيُّ مَنْ حُرِمَ غُفْرَانَ اللَّهِ فِي هَذَا الشَّهْرِ»^۳ کسی که محروم از مغفرت الهی در این ماه باشد، شقی است. خدایا ما از اشقیا نباشیم.

استمداد از خدا طلبیدن برای جبران نقص‌ها و عیب‌هایمان در این ماه، و تلاش مضاعفی که در این روزهای پایانی، میهمان ضیافت الله پیشه می‌کند، تا بلکه پیش از آن که هلال ماه شوال طالع شود

^۱. محدث قمی، مفاتیح الجنان، اعمال شبهای دهه‌ی آخر ماه رمضان.

^۲. محدث قمی، مفاتیح الجنان، اعمال مخصوصه‌ی شب بیست و سوم ماه رمضان.

^۳. حرّ عاملی، وسائل الشّیعه، ج ۱۰، ص ۳۱۳.

و عید فطر فرا برسد، بتواند اندکی از آن چه از دست داده را فراهم بیاورد؛ از ویژگی‌های مؤمن در این ایام است. چرا که می‌داند روز اوّل شوال برای کسی عید است که اعمالش مورد قبول درگاه الهی واقع شده است. امیرالمؤمنین علیه السلام فرمودند: «إِنَّمَا هُوَ عِيدٌ لِمَنْ قَبِلَ اللَّهُ مِنْهُ صِيَامَهُ وَ شَكَرَ لَهُ قِيَامَهُ»^۴ روز اول شوال برای کسی عید است که اعمال او مورد قبول درگاه الهی واقع شده است. صیام و قیام او مورد پذیرش پروردگار قرار گرفته است. والاّ برای دیگران روز اوّل شوال روز عزاست که چنین فرصت عظیمی را از دست داده‌اند.

روز اوّل شوال چقدر به روز آغاز قیامت کبری و روز محشر که همه از قبرها بیرون می‌آیند، شبیه است. روز عید فطر هم همین‌طور است؛ همه از خانه‌ها به سمت مصلی بیرون می‌آیند و هر کس مشغول به خودش است. کسانی که موفق بودند و به شایستگی این ماه را پشت سر گذاشتند، با شادابی و شادمانی و سرور و بهجت به سمت مصلی می‌روند تا جایزه و پاداش خویش را دریافت کنند. اما کسانی که نتوانستند از این فرصت‌های طلایی درست بهره ببرند و این فرصت‌ها را با غفلت و معصیت هدر دهند؛ سرافکننده و شرمسار دارند مسیر را طی می‌کنند تا ببینند خدا با آنها چه می‌کند. امیدواریم خدای متعال توفیق دهد از این روزهای اندک باقی مانده از این ماه، به شایستگی بهره ببریم و تا جایی که می‌توان، غفلت‌ها، کاهلی‌ها، خطاها، معصیت‌ها را جبران کنیم. و ان‌شاءالله به لطف و فضل الهی، روز اوّل ماه شوال برای ما هم روز عید باشد. و همان‌طور که امام سجّاد علیه‌السلام در دعای پرسوز و گداز ماه مبارک رمضان عرضه می‌داشتند و در صحیفه‌ی سجّادیه نقل شده است^۵؛ از خدا بخواهیم به ما فرصت مجددی دهد تا بتوانیم ماه رمضان دیگری را درک کنیم و در ماه مبارک رمضان آینده، توفیق بهتر بهره بردن از این ماه عظیم الهی را نصیب ما فرماید.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ عَجِّلْ فَرَجَهُمْ

^۴ حرّ عاملی، وسائل الشّیعه، ج ۱۵، ص ۳۰۸.

^۵ امام سجّاد علیه‌السلام، صحیفه‌ی سجّادیه، دعای ۴۵.